

Література

1. Соловьев В. П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике (Синергетические эффекты инноваций) / В. П. Соловьев. — К. : Феникс, 2006. — 560 с.
2. Ляшенко О. М. Методи та моделі комерціалізації трансферу технологій : дис. доктора екон. наук : 08.00.11 / О. М. Ляшенко. — К., 2009. — 504 с.
3. Фоломьев А. Н. Менеджмент инноваций: теория и практика / А. Н. Фоломьев, Э. А. Гейгер. — М.: Изд. Российской Ак. гос. службы, 1998. — 385 с.
4. Трансфер технологій: підручник / А. А. Мазаракі, Г. О. Андрощук, С. І. Бай та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. — 556 с.

УДК 338.439 І.

dolgova@meta.ua

Долгова Людмила Іванівна
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Dolhova Lyudmyla
PhD, Associate Professor, Department of business
economics,
SHEI «Kyiv National Economic University after
named Vadym Hetman»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

PROVIDING STIMULATING INNOVATION IN UKRAIN

Анотація. Розглянуто зарубіжний досвід податкового стимулювання інноваційної діяльності. Здійснено порівняльний аналіз способів податкового стимулювання в Україні та закордоном. Проаналізовано передумови та нормативно-правове забезпечення стимулювання інновацій в Україні. Рекомендовано запровадження дієвих податкових стимулів інноваційної діяльності підприємств.

Ключові слова: податкові стимули інноваційна діяльність підприємств.

Annotation. Foreign experience of tax incentives for innovation. The comparative analysis of methods of tax incentives in Ukraine and abroad. The analysis conditions and regulatory support to stimulate innovation in Ukraine. Recommended effective implementation of tax incentives for innovation companies.

Keywords: tax incentive, innovation companies.

Основною умовою досягнення позитивних темпів економічного зростання як реального сектора економіки, так і окремих підприємств, є динамічна інноваційна та інвестиційна діяльність. Особливо в умовах світової економічної та фінансової кризи важливою є стабільна державна підтримка науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок (НДДКР), які у свою чергу дадуть змогу швидшими темпами забезпечити економічне зростання, досягнути докризових показників розвитку національної економіки, сприяти розширенню ринків збуту вітчизняної інноваційної конкурентоспроможної продукції. Одним із елементів системи стимулювання зазначених процесів є засоби податкової політики держави, спрямовані на підтримку інноваційно-активних суб'єктів господарювання, реінвестування отриманого прибутку в інноваційні проекти, розширене фінансування НДДКР на рівні підприємств та організацій. За формою впливу на інноваційну діяльність ці методи належить до непрямих методів державного управління. Їх сутність полягає у зменшенні податкових надходжень на користь збільшення обсягу пріоритетної для держави інноваційної продукції. За рахунок цього податкові надходження зростають, і коли їх сума стає більшою за суму наданих податкових пільг, податкове стимулювання стає вигідним як для підприємств, так і для держави.

Для створення і ефективного використання потенціалу інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України, потрібно створити систему дієвого податкового стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. І одним з найсуттєвіших засобів впливу на інвестиційно-інноваційний клімат є Податковий кодекс. Тому метою даного дослідження є засвоєння досвіду зарубіжних країн використання податкового стимулювання інноваційної діяльності для визначення можливостей використання даного методу та формування інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку України.

Державна політика має вагоме значення у стимулюванні та використанні результатів інноваційної діяльності. Пряме державне фінансування інновацій забезпечує вирішення важливих соціально-економічних завдань, серед яких національна оборона, охорона здоров'я та навколишнього середовища, науково-технічний розвиток пріоритетних галузей економіки тощо. Важливою передумовою та запорукою швидкого виходу національної економіки з

кризових умов з найменшими втратами та мінімізацією негативних наслідків є розроблення та впровадження комплексу різноманітних заходів державного регулювання, націлених на підтримку інноваційної діяльності. Важливу роль у втіленні цього стратегічного завдання належить ефективному використанню податкового інструментарію стимулюючого характеру [5]. Однак нині в Україні практично відсутні дієві важелі непрямого стимулювання інновацій, чільне місце серед яких належить різноманітним методам та інструментам податкового регулювання.

Проаналізувавши досвід зарубіжних країн щодо податкового стимулювання інноваційної діяльності, можна виділити такі методи:

- відшкодування витрат на проведення ННТР, що зменшує базу для розрахунку податку;
- інвестиційний податковий кредит;
- зменшення податкових ставок для суб'єктів інноваційної діяльності; — встановлення неоподатковуваного мінімуму об'єкта оподаткування;
- звільнення від сплати окремих податків для венчурних фірм;
- зменшення визначеної суми податку тощо.

Кожна країна має особливу властиву систему податкового стимулювання, яка встановлюється згідно з економічними умовами, особливостями національної інноваційної системи, стратегії інноваційного розвитку, традицій і політичних цілей. Проте, найрозповсюдженішими є 3 перших види пільг.

Для порівняння рівня податкового стимулювання інноваційної діяльності в ОЕСР використовується показник граничного навантаження на одиницю витрат на ННТР [4]. Чим більше величина граничного податкового навантаження, тим менш сприятливим є режим оподаткування. Найменший показник МЕТР мають Іспанія, Канада, Чехія, Нова Зеландія, Португалія, Угорщина, Франція, Австралія, Японія. Варто також відмітити, що в багатьох країнах пільгове оподаткування ННТР різниться залежно від розмірів підприємства. Для малих інноваційних підприємств порівняно з великими більші податкові пільги встановлено в Італії, Канаді, Японії, Нідерландах і Данії [6, 7]. Проведений аналіз зарубіжного досвіду і тенденцій у сфері державного стимулювання інновацій вимагає ґрунтовного дослідження передумов і вироблення конкретного податкового інструментарію для застосування в Україні.

Механізм надання пільг суб'єктам інноваційної діяльності в Україні суттєво відрізняється від механізму в країнах — членах ОЕСР. По-перше, у промислово розвинутих країнах підприємство має змогу використовувати податкові пільги для покриття витрат на ННТР, а у нас права на отримання пільг надається лише тим підприємствам, які мають свідоцтво про державну реєстрацію інноваційного проекту, в розмірі 50 % ПДВ і 50 % податку на прибуток [3]. З одного боку, це навіть передовіший механізм податкового стимулювання, адже йдеться про надання податкових пільг залежно від остаточних результатів інноваційної діяльності. Проте визначити в бухгалтерському і податковому обліку величину ПДВ і величину прибутку від реалізації саме інноваційного проекту дуже складно. Крім того, певна частина ПДВ і розміру прибутку не обов'язково є результатом реалізації виключно інноваційного проекту. На них можуть впливати різного роду ринкові фактори: стан ринку, ціни на ресурси тощо. По-друге, розмір податкових пільг, що надаються підприємствам у промислово розвинутих країнах, є значним для суб'єктів інноваційної діяльності. А за умови, що фіскальні органи контролюватимуть формування валових витрат підприємств, робить розвиток інноваційної діяльності економічно вигідним не лише для підприємства, а й для держави. По-третє, за кордоном широко використовуються пільги, що стимулюють підприємства до розвитку інноваційної діяльності. По-четверте, у зарубіжних країнах існує система контролю за цільовим використанням коштів інвестиційного податкового кредиту.

Зарубіжний досвід стимулювання інноваційної діяльності показує, що відбувається поступовий перехід від прямого державного фінансування НДДКР підприємств до непрямих методів їх стимулювання. Це вимагає створення нових і вдосконалення існуючих механізмів податкового сприяння інноваціям. Цим проблемам приділяють особливу увагу уряди і країн ОЕСР, і країн, що розвиваються. Останні удосконалюють податковий інструментарій, створюючи сприятливе та конкурентоздатне податкове середовище для інвестицій у НДДКР. Для впровадження в Україні податкового стимулювання інноваційної діяльності, на прикладі світового досвіду у даній сфері, насамперед необхідно ввести чітко визначені правила процесу підрахунку валових витрат і налагодити дієву систему боротьби з «мінімізацією» підприємствами прибутку, що підлягає оподаткуванню та його «гінізації». Про чималий масштаб «мінімізації» прибутку свідчать дані Державної податкової адміністрації України [2]. Аналіз передумов стимулювання інноваційної діяльності в Україні доводить, що майже відсутні дієві

інструменти інтенсифікації цих процесів. Тому для вирішення даних проблем потрібно зменшити ставку податку на прибуток до 20 %, ввести механізм надання інноваційного податкового кредиту залежно від обсягу, дозволити використання підвищених до 150 % від реально-го обсягу витрат на НДДКР норм вирахування з бази оподаткування прибутку підприємств.

Важливою умовою реалізації податкового стимулювання інноваційної діяльності є також розробка та затвердження наказом Міністерства фінансів України положення (стандарту) щодо витрат на наукові дослідження, дослідно-конструкторські розробки та експериментальні роботи. У даному розпорядженні повинен бути утверджений список кваліфікованих витрат, що мають враховуватись для обчислення розміру податкового списання та інвестиційного податкового кредиту.

Отже, нагальною необхідністю сьогодення є робота над удосконаленням положень Податкового кодексу в частині податкових стимулів інноваційної діяльності та його прийняття загальною. Поглибленого доопрацювання вимагають й інші податкові інструменти, зокрема, застосування прискореної амортизації, застосування пільг для СЕЗ і ТПР, встановлення оптимальних параметрів податкових пільг та їх коригування на конкретних етапах розвитку національної економіки.

Література

1. Білюк А.В. Розвиток державної податкової політики стимулювання інноваційної діяльності в Україні: Авторефер. дис. канд. наук з держ. управ.: спец. 25.00.02 „Механізми державного управління” / А.В. Білюк. — Запоріжжя, 2009. — 23 с.
2. Державна фіскальна служба України — <http://sta-sumy.gov.ua>.
3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 р. № 40-IV // www.rada.gov.ua.
4. Захарін С. Фінансові інструменти активізації інвестиційної та інноваційної діяльності / С. Захарін // Економіка України. — 2010 — № 12 — С. 48 — 58.
5. Малютін О. К. Концепція поліпшення інвестиційного клімату в Україні / О. К. Малютін // Фінанси України. — 2008. — № 11. — С. 64—74.
6. OECD Science, Technology and Industry Outlook, 2008. — 258 p. — <http://www.oecd.org>.
7. OECD Science, Technology and Industry Scoreboard, 2009. — 145 p. — <http://www.oecd.org>

УДК 004

volodymyr.huzhva@kneu.ua

Гужва Володимир Михайлович,
к.е.н., професор кафедри інформаційних
систем в економіці ДВНЗ «Київський національ-
ний економічний університет імені Вадима Геть-
мана»

ІНТЕРНЕТ РЕЧЕЙ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. Інтернет речей (Internet of Things, IoT) — нова технологія, яка робить реальним створення інтелектуальних мереж, що пов'язують мільярди об'єктів і пристроїв між собою і надають інформацію про стан і зміну комутуючих об'єктів. Доступність цієї інформації для аналізу і прогнозу зміни стану об'єктів (речей) і можливість в ряді ситуацій вплинути на їх стан революційним чином змінює сфери діяльності людини і його соціальне середовище.

Ключові слова: промислова революція, Інтернет, радіочастотна ідентифікація, інфраструктура, інформаційне суспільство, Інтернет речей, кібербезпека, конфіденційність.

Guzhva Volodymyr M.,
PhD in Economics Professor of the Department of
Information Systems in Economics Kyiv National
Economic University named after Vadym Hetman

INTERNET OF THINGS: THE CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Abstract. Internet of Things (Internet of Things, IoT) — a new technology that makes it feasible to create intelligent networks that connect billions of objects and devices to each other and provide information on the status and changing commuting facilities. The availability of this information to analyze and forecast the changing status of objects (things) and the possibility in some situations affect their state of revolutionary changes the scope of the man and his social environment.

Keywords: industrial revolution, internet, radio frequency identification, infrastructure, information society, Internet of Things, cybersecurity, privacy.

Можна із впевненістю сказати, що людство знаходиться напередодні чергової промислової революції. Зростання кількості підключених об'єктів, відоме як Інтернет речей, може замарити такі технологічні дива минулого, як друкарський верстат, паровий двигун і електрику. У розвинених країнах і в країнах, що розвиваються, — у кожному куточку планети настане глибоке економічне відродження. Ще примітніша швидкість, з якою ці зміни відбудуться. Десять років тому було близько 500 мільйонів пристроїв, підключених до Інтернету.